

у секторі охорони здоров'я;

- моніторинг, оцінка та дослідження.

План дій також рекомендував прийняти цілі щодо харчування населення відповідно до рекомендацій ВООЗ та Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) (Вставка 1).

Вставка 1. Цілі харчування населення на основі рекомендацій ВООЗ та FAO (Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй)

- <10% добового споживання енергії насиченими жирними кислотами;
- <1% щоденного споживання енергії від трансжирних кислот;
- <10% щоденного споживання енергії з вільних цукрів;
- 400 г фруктів та овочів на день;
- <5 г на день солі.

Продовольча безпека – це не просто європейський, а глобальний виклик.

Список використаних джерел

1. Bernd Rechel, Martin McKee. (2014), Facets of Public Health in Europe, Open University Press, London, UK.

НЕМЕДИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІКІВ В УКРАЇНІ

О.В. Чубенко¹, О.О. Соломаха², О.В. Чорна³ ¹Харківська медична академія післядипломної освіти

²Державна спеціалізована установа «Головне бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України»

*³Навчально-науковий медичний інститут НТУ «ХПІ»
ovchorna@i.ua*

THE NON-MEDICAL USE OF MEDICINES IN UKRAINE ALEXANDER CHUBENKO, OLGA SOLOMAHA, OLGA CHORNA

Currently, Ukraine is witnessing an expansion of the range of drugs and medicinal products used for non-medical purposes. The identification and quantification of these substances plays a decisive role in the control of activities subject to criminal legislation, in the effective diagnosis and treatment of drug addiction patients, in establishing the cause of poisoning during forensic medical examinations, as well as for judicial and investigative bodies as an aid in the disclosure crimes.

Key words: non-medical use of drugs, narcotics, psychotropic substances.

Нині в Україні, як і у всьому світі спостерігається розширення асортименту наркотиків та лікарських препаратів, що використовуються з немедичними цілями. Розширення національного

переліку наркотичних та психотропних засобів, використання ліків як об'єктів, які проявляють одурманюючу дію або використовуються в якості прекурсорів, широке застосування програм із замісної терапії для лікування наркоманії, призвели до різкого збільшення кількості лабораторних досліджень на біологічно активні речовини, які виконуються токсикологічними лабораторіями[2].

Об'єктами досліджень стають нові групи наркотиків, психотропів в тому числі і кустарно виготовлених в домашніх умовах самими споживачами, а також лікарські препарати, що купуються в аптеках і вживаються не за призначенням. Немедичне вживання ліків є проблемою сучасного середовища. Загалом ліки, які застосовують без призначення лікаря, набувають властивостей об'єкта немедичного застосування[1]. Для цього знаходиться декілька причин – це наркоманія, токсикоманія, застосування ліків з метою суїциду та безконтрольне самолікування. Тому вірогідна ідентифікація токсиканта - об'єкта немедичного застосування, є досить складним завданням. Що являє собою аналіт: це лікарський засіб – наркотик «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», або кустарно виготовлений наркотик, або прекурсор, або взагалі їх аналог по будові? Лікарський засіб вживали з метою одурманювання протягом певного часу або вжита над доза з метою суїциду, або це факт злочинного посягання на особистість людини та ліки йому додали, припустимо, у спиртний напій. Ось перелік питань, з якими стикається експерт.

Характеристика наркогенних лікарських засобів виглядає наступним чином:

- наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги, обіг яких контролюють згідно «Переліка наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів»[4]. Представниками немедичного використання ліків в цієї групі можуть бути - морфін, кодеїн, трамадол, декстропропоксифен, фенілалкіламіни;

- препарати-прекурсори того ж «Переліка наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів», які підлягають контролю: ефедрин, псевдоефедрин, норпсевдоефедрен (фенілпропаноламін), що використовуються для отримання речовин з психостимулюючою дією;

- препарати, які вживають в дозах значно перевищуючих терапевтичну дозу та, внаслідок цього, виникає токсикоманічна інтоксикація (стан, що набуває розвитку після вживання психоактивної речовини), яка має за мету насолодження або підтримку стану психофізичного комфорту. Ця інтоксикація напряму пов'язана з гострим отруєнням. До таких ліків відносять анальгетики: фенацетин, амідопірин, анальгін, які спроможні викликати ейфоричний ефект. Для них часто застосовують безрецептурний відпуск і тому вони доступні широкому колу населення. Загалом вживання анальгетиків поєднується з немедичним застосуванням

транквілізаторів бензодіазепінового ряду - седуксеном, тазепамом, феназепамом, гідазепамом та антигістамінними препаратами - дімедролом піпольфеном та донормілом, крім того холінолітики та дисоціативні галюциногени, а також препарати інших фармакологічних груп[1,3,5]. Використання цих препаратів, окрім наркотичної (токсикоманічної) залежності, призводить до важкого токсичного ураження організму людини.

Отже, вживання ліків в дозах, які багато разів перевищують терапевтичну; надходження в організм людини речовин, що використовуються при кустарному виготовленні наркотиків або виділенні таких з лікарських форм; ліків, що попадають в організм спільно з кустарно виготовленим наркотиком при використанні багатокомпонентних лікарських засобів, що вміщують прекурсори; спільним застосуванням наркотика з ліками, які вжиті з терапевтичною метою або для зняття небажаних наслідків вживання наркотиків призводять до гострих отруєнь. Тому їх ідентифікація, а в ряді випадків і кількісне визначення, відіграє вирішальну роль в контролі за діяльністю, що підлягає карному законодавству, в ефективній діагностиці та лікуванні хворих на наркоманію, встановленню причин отруєнь при проведенні судово-медичних експертиз, а також для судово-слідчих органів, в якості допомоги, у розкритті злочинів.

Виявлення та визначення об'єктів немедичного використання в біологічному матеріалі людини остається складною проблемою, позаяк тільки виявлення - можливо здійснювати в умовах лабораторної бази в Україні, але ідентифікацію та кількісне визначення неможливо здійснити без поліпшення матеріальної бази щодо виконання таких аналізів, яка включає в себе: сучасне обладнання для хроматографії в тонких шарах сорбенту - камери, реактиви, платівки з різноманітними механізмами розподілу, цифрова апаратура для обробки та зберігання зображень, хроматограф; використання сучасних референтних методів - газової, високоефективної рідинної хроматографії та поєднання їх з мас-спектрометричним детектуванням.

Застосування цих методів для ідентифікації та кількісного визначення об'єктів немедичного використання, як і наркотичних та психотропних речовин не можливо без придбання державою референтних стандартів цих речовин та їх метаболітів.

Необхідно продовжувати науково-дослідну роботу з цієї тематики та при її виконанні, насамперед, звертати увагу на місце досліджуваної речовини у повному аналізі на невідому наркотичну чи лікарську речовину, тобто у «скрінінгу», який здійснюється імуноферментними методами та методом хроматографії в тонких шарах сорбенту.

Список використаних джерел

1. Гузенко Н.В., Хижниченко О.В., Соломаха О.А. (2007). Химико-токсикологическое исследование новых препаратов – потенциальных объектов немедицинского использования методом хроматографии в тонких слоях сорбента. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 7, 277-281.
2. Комитет экспертов ВОЗ по лекарственной зависимости (2013). Тридцать пятый доклад. Серия технических докладов ВОЗ. *Всемирная организация здравоохранения*.
3. Петюнін Г.П., Чубенко О.В., Гузенко Н.В., Хижниченко О.В. (2012). Інформаційний лист «Спосіб визначення заборонених наркотиків у суміші з лікарськими засобами в сечі людини». *МОЗ України, Український Центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи*.
4. Постанова Кабінету Міністрів України № 770 від 6 травня 2000 р. «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» Про затвердження переліку наркот... | від 06.05.2000 № 770 (rada.gov.ua)
5. Chorna O., Chorny V., Chubenko A., Hrubnyk I., Mishchenko V. (2021). Identification of benzyldamine and its metabolit in the presence of certain anti-inflammatory non-steroidal drugs. *ScienceRise: Pharmaceutical Science*, 6 (34), 43–50.

ВІВСЯНІ ВИСІВКИ – ПЕРСПЕКТИВНА ДОБАВКА ДЛЯ НАДАННЯ ХЛІБУ ОЗДОРОВЧИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

*А.О. Шевченко, В.І. Дробот
Національний університет харчових технологій, Київ, Україна
nastyusha8@ukr.net
A. Shevchenko, V. Drobot*

OAT BRAN IS A PROSPECTIVE SUPPLEMENT FOR providing BREAD WITH HEALTHY PROPERTIES

Annotation. Nowadays the issue of healthy nutrition is important for food industry in order to ensure food security. Attention should be focused on the use of products with health-improving properties, in particular bakery products, as one of the main ones. For this purpose, it is advisable to enrich bread with oat bran as a source of dietary fiber. It will increase its content in the finished product, which will contribute to the normalization of physiological processes in the body.

Key words: bread, oat bran, health-improving properties, fiber.

Протягом останнього десятиліття в Україні, як і в усьому світі, спостерігається занепокоєння рівнем продовольчої безпеки та чинникам, які її формують. В цьому аспекті порушується одне з основних питань – необхідність продовольчого забезпечення населення якісним харчуванням. Адже від якості та ефективності впливу харчових продуктів на організм людини безпосередньо залежить стан здоров'я населення, тривалість життя та активного